

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelman (2022-2025) arviointi

Loppuraportti 6.10.2025

SISÄLTÖ

1. TYÖN TAUSTA, TAVOITTEET JA TOTEUTUS	3
1.1. Arvioinnin tavoitteet	3
1.2. Arvioinnin toteutus	4
2. OHJELMAN TOTEUTUKSEN TEHOKKUUDEN JA TOIMIVUUDEN ARVIOINTI	6
3. OHJELMAN TULOSTEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI VESIALAN YRITYKSISSÄ	12
4. OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEN ARVIOINTI JA ARVIOINTI OHJELMAN KOKONAISVAIKUTTAVUUDESTA JA LISÄÄRVOSTA	20
5. YHTEENVETO – OPIT JA EVÄSTYKSET UUDEN OHJELMAN LAADINTAAN	24
LIITTEET	29

1. Työn tausta, tavoitteet ja toteutus

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelma, jota toteutettiin vuosien 2022-2025 aikana, pyrkii vahvistamaan suomalaisen vesiosaamisen kilpailukykyä ja edistämään alan kansainvälistymistä. Ohjelmaa toteutettiin osana Suomen Kestävän kasvun ohjelmaa ja sille myönnettiin 2022-2025 vuosille 4 miljoonaa euroa rahoitusta. Rahoituksesta 3,3 miljoonaa euroa myönnettiin avustuksina 22:lle hankkeelle. Hankkeiden toteuttajina ja osatoteuttajina oli yrityksiä, tutkimus- ja oppilaitoksia, vesilaitoksia sekä säätiöitä. Lisäksi ohjelmassa toteutettiin verkostoitumistilaisuuksia sekä valmennuksia yrityksille, sekä koottiin suomalaisen vesiosaamisen tarjoama. Ohjelman vastuuministeriönä oli maa- ja metsätalousministeriö ja tukiviranomaisena Etelä-Savon ELY-keskus. Ohjelmalla on laaja-alainen ohjausryhmä, joka koostuu ministeriöiden, vesiklusterien ja rahoittajien edustajista.

Ohjelman tavoitteena on ollut:

1. luoda ja kehittää toimijoiden välistä yhteistyötä vesialalla,
2. edistää toimijoiden edellytyksiä osallistua kansainväliseen toimintaan vesialalla sekä
3. edistää vesialan ratkaisujen kehittämistä, testausta tai kansainvälistämistä.

Ohjelman päättyessä vuoden 2025 lopussa toteutetaan ohjelman loppuarviointiselvitys. Arviointinäkökulmien lisäksi selvityksellä on tuettu uuden Sininen biotalous - kasvua ja hyvinvointia vedestä -ohjelman laatimista.

1.1. Arvioinnin tavoitteet

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelman ollessa sen toteutuksen loppupuolella on ohjelmasta toteutettu vaikuttavuus-arviointiselvitys. Selvityksessä on arvioitu ohjelman vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta, tunnistettu onnistumisia ja kehittämiskohteita sekä tarjottu suosituksia ohjelman jälkeistä uutta ohjelmaa ja vesialan kehittämistä ajatellen. Arviointiselvitys on toteutettu yhteisenä toimeksiantona uuden ohjelman laatimisprosessin rinnalla.

Selvityksen tavoitteena on ollut arvioida:

- Ohjelman tavoitteiden saavuttamista ja ohjelman vaikuttavuutta
- Toimenpiteiden ja resurssien käytön tehokkuutta
- Ohjelman aikaansaamia vaikutuksia vesialan yritysten liiketoiminnan ja liiketoiminnan edellytysten kasvuun
- Ohjelman vaikutuksia yritysten kansainvälistymiseen
- Ohjelman toteutuksen toimivuutta ohjelman toteutuksesta vastanneiden, hanketoteuttajien ja sidosryhmien näkemysten ja kokemusten pohjalta

Arvioinnissa on tuotettu kokonaisarvio ohjelman kokonaisvaikuttavuudesta ja lisäarvosta ohjelman tavoitealueiden kehitykseen.

Hyvin keskeisenä näkökulmana arviointityössä on koottu oppeja ja evästyksiä sekä tuotettu arvioinnin pohjalta näkemyksiä uuden ohjelman laadinnan pohjaksi. Arvioinnissa on tuotettu tietoa tulevaisuusorientoituneesti uuden ohjelman valmistelua ajatellen. Arvioinnissa on muodostettu näkemyksiä uuden ohjelman vaikuttavaa toteutusta sekä tarkoituksenmukaisia ohjelmasisältöjä ajatellen.

1.2. Arvioinnin toteutus

Arviointi toteutettiin monimenetelmällisesti ja erilaisia aineistoja hyödyntäen. Selvitystyön lopulliset tulkinnot perustuvat erilaisten aineistojen pohjalta tehtyihin kokonaisvaltaisiin tulkintoihin arviointikysymyksiin liittyen. Seuraavassa on esitetty arvioinnin keskeiset menetelmät ja aineistot.

Dokumenttianalyysit: Arviointiosion aluksi analysoitiin kaikki relevantti ohjelman toteutusta ja hankkeita koskeva dokumenttiaineisto. Analyysin toteutettiin laatimalla yhteenvetomatriisi arviointikysymysten mukaisesti, johon tieto koostettiin dokumenttiaineistoista. Dokumenttianalyysi toimi pohjana muilla työvaiheille ja siinä koottua tietoa täydennettiin muilla menetelmillä. Keskeisiä hyödynnettyjä aineistoja olivat hankesuunnitelmat ja hankkeiden loppuraportit, rahoitushakemusten arviointimuistiot, ohjelman tuottamat esitysmateriaalit sekä ohjelmaa ja sen toteutusta kuvaavat asiakirjat.

Kysely hanketoteuttajille: Arvioinnissa toteutettiin sähköinen Webropol-kysely ohjelman kaikille päähanketoteuttajille ja osahanketoteuttajille. Kyselyllä kartoitettiin tietoa erityisesti hankkeiden toteutuksen onnistumisista ja haasteista, hankkeissa aikaansaaduista tuloksista, hankkeiden vaikutuksista yritysten ja muiden hanketoteuttajien (liike)toiminnan kehitykseen sekä hankkeiden lisäarvosta ja saaduista opeista jatkoa ajatellen. Hanketoteuttajien kysely toteutettiin kesäkuussa 2025 ja kyselyä jatkettiin vielä elokuussa, jotta kaikilla hanketoteuttajilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn. Kysely lähetettiin 55 hanketoteuttajalle 22 hankkeesta. Vastauksia saatiin 16 hanketoteuttajalta (30 % hanketoteuttajista).

Haastattelut ohjausryhmälle, rahoitusviranomaisille ja muille asiantuntijoille: Arvioinnissa haastateltiin keskeiset ohjelman ohjausryhmän jäsenet sekä muut tarkoituksenmukaiset asiantuntijat, kuten rahoittajan edustajat ELY-keskuksesta. Haastatteluilla kartoitettiin tietoa erityisesti ohjelman toteutuksen onnistumisista ja haasteista, resurssien käytön tehokkuudesta, ohjelman tuloksista ja vaikutuksista sekä opeista uuden ohjelman valmistelua ajatellen. Haastateltavina asiantuntijoina oli 12 henkilöä. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina.

Yritysten ja muiden hanketoimijoiden haastattelut: Hanketoteuttajakyselyn toteuttamisen jälkeen arvioinnissa toteutettiin syventäviä haastatteluja yritysedustajille. Haastatteluilla

tarkennettiin kuvaa yritysten saamista hyödyistä sekä hankkeiden vaikutuksista yritysten liiketoiminnan kehitykseen ja kansainvälistymiseen. Yrityshaastatteluita toteutettiin 7 kappaletta.

Case-tarkastelut: Yritys- ja hanketoimijahaastatteluiden pohjalta toteutettiin 4 case-tarkastelua. Koska hankkeiden vaikutukset syntyvät usein pidemmällä aikavälillä ja ketjuuntuneesti, pyrittiin case-tarkasteluilla kuvaamaan erityisesti hankkeista jo saatuja hyötyjä sekä arvioita pidemmällä aikavälillä syntyvistä vaikutuksista. Lisäksi case-tarkasteluilla kuvattiin onnistumisia ja hyviä toimintakäytäntöjä sekä oppeja mitä hankkeista on saatu. Case-tarkasteluista laadittiin 0,5-1 sivun case-tekstikuvaukset, jotka on liitetty tähän raporttiin.

Yhteenvedona oppien ja evästysten kokoaminen uuden ohjelman laatimiseen: Arvioinnin lopuksi tuotettiin arviointikysymyksiin johtopäätökset sekä koottiin selvityksessä esiin nousseet opit ja kehittämistarpeet sekä muu hyödyllinen tieto uuden ohjelman valmistelua varten yhteenvedoksi. Yhteenvedo toimii yhtenä aineistona uuden ohjelman laatimisessa.

Arviointityö toteutettiin toukokuun ja syyskuun välisenä aikana vuonna 2025.

2. Ohjelman toteutuksen tehokkuuden ja toimivuuden arviointi

Ohjelman toteutuksen arvioinnissa on keskitytty tuottamaan tietoa ja arviointinäkemyksiä siitä onko ohjelman resursseja käytetty tehokkaasti ja vaikuttavasti sekä mikä ohjelman toteutuksessa on ollut toimivaa ja missä asioissa on ollut haasteita. Ohjelman toteutuksen onnistuneisuudesta on tehty näiden näkökulmien lisäksi kokonaistulkintaa.

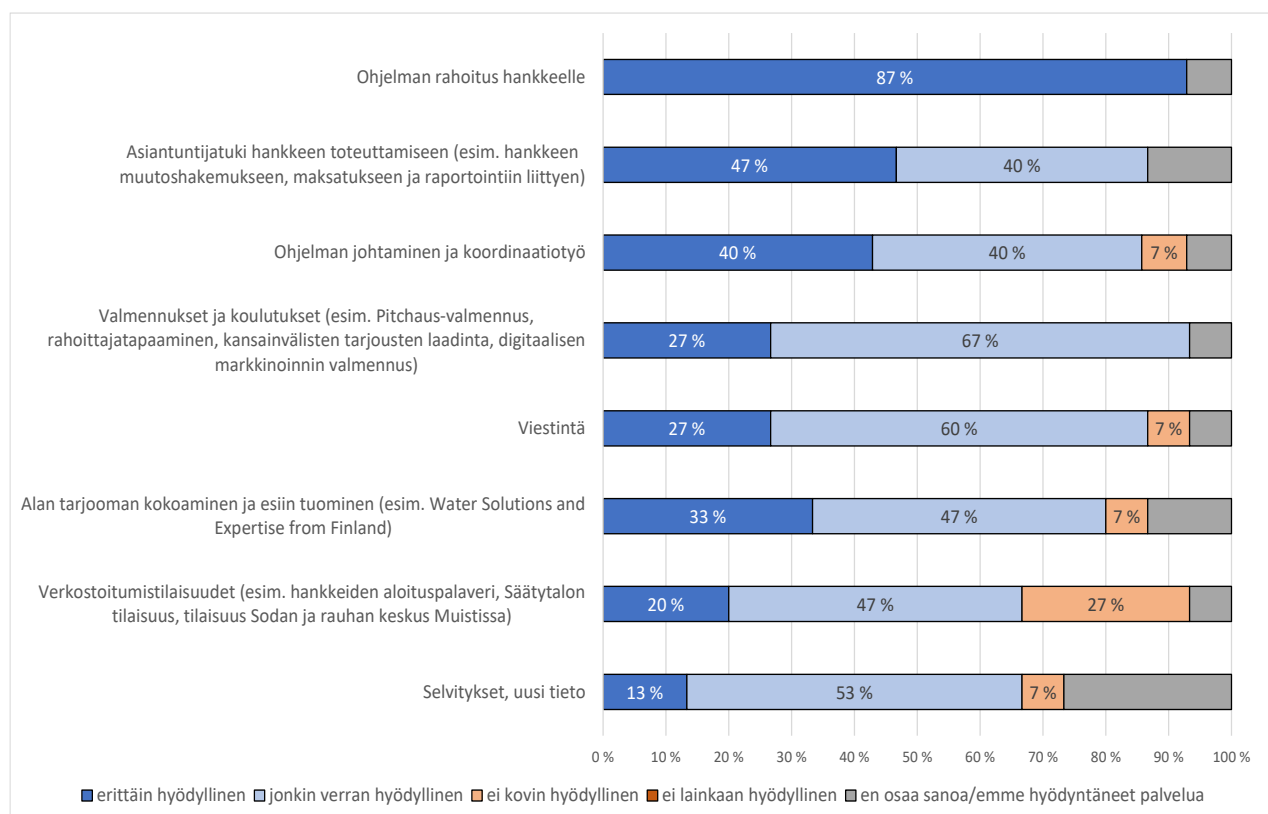
Ohjelman toteutus käynnistyi vuoden 2022 alussa valmisteluvaiheen jälkeen. Ohjelmalle määritettiin neljän vuoden toteutuskausi niin, että ohjelma päättyy vuoden 2025 lopussa. Ohjelman toteutusaika oli monin osin sopiva, jotta ohjelman tavoitteisiin saatiin käynnistettyä ja toteutettua käytännön toimia. Osassa hankkeita toteutusaika koettiin kuitenkin liian rajalliseksi ja siitä tuli osalle hankkeista paineita hankkeiden toteutukseen. Näissä hankkeissa tuntuma oli, että osa toimista olisi vaatinut vielä pidempää aikajännettä, jotta toimintaa olisi saatu toteutettua riittävällä laajuudella ja syvyydellä tavoiteltujen hyötyjen ja vaikutusten synnyttämiseksi. Kokonaisuutena ohjelma neljän vuoden ajanjakso oli kuitenkin riittävän pitkä.

Ohjelman alkuvaiheessa hanketoiminta käynnistettiin nopeasti ja siihen saatiin ohjattua tehokkaasti tarvittava rahoitus. Yhteensä ohjelmassa toteutettiin kolme rahoituksen hakukierrosta. Ensimmäisellä rahoituskierroksella rahoitettiin 10 hanketta, toisella rahoituskierroksella 11 hanketta ja kolmannella rahoituskierroksella 1 hanke. Ohjelmassa rahoitettiin ja toteutettiin yhteensä 22 hanketta. Hankkeiden kokonaisrahoitus oli 5,45 miljoonaa euroa (ohjelman rahoitus + muu rahoitus). Ohjelman rahoitus oli yhteensä 3,32 miljoonaa euroa, mikä oli yhteensä reilut 60 % hankkeiden kokonaisrahoituksesta. Ensimmäisen rahoituskierroksen hankkeiden kokonaisrahoitus oli 2,81 miljoonaa euroa ja ohjelman rahoitus 1,76 miljoonaa euroa. Toisella rahoituskierroksella kokonaisrahoitus oli 2,52 miljoonaa euroa ja ohjelman rahoitus 1,47 miljoonaa euroa. Kolmannella rahoituskierroksella toteutettiin vain yksi hanke, jonka kokonaisrahoitus oli 120 000 euroa ja ohjelman rahoitus siitä 90 000 euroa. Ohjelman oma rahoitusresurssi käytännön hanketoimintaan on ollut ohjelman toteutuksen selkeä vahvuus. Osassa valtiohallinnon ohjelmista vastaavia resursseja ei ole ollut käytössä, jolloin toiminta perustuu toimijoiden ja verkostojen aktivointiin ja niiden voimavarojen suuntaamiseen ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen ohjelmassa käytössä olleilla resursseilla on saatu käynnistettyä konkreettisia toimia ohjelman tavoitteiden mukaisesti, käynnistettyä yhteistyötä toimijoiden välillä sekä aktivoitua toimijoiden omaa rahoitusta ohjelman teemoihin.

Ohjelman toteutuksessa selvä onnistuminen oli se, että hankebyrokratia säilyi hanketoteuttajien suuntaan rajallisena ja hanketoiminnassa pystyttiin keskittymään vahvasti substanssikehittämistyöhön. Hanketoteuttajilta saatiin arvioinnin tiedon keruussa selkeää

kiitosta asiasta rahoitusviranomaisen suuntaan. Useissa muissa rahoituksissa rahoitusinstrumenttiin liittyvää sääntely ja byrokratia ovat vieneet hanketoteuttajilta selvästi enemmän resursseja, mikä on ollut pois varsinaisesta kehittämistyöstä. Hanketoteuttajille käytössä ollut rahoitusinstrumentti koettiin käyttäjäystävällisenä. Lisäksi rahoitukseen liittyvää viestintää ja ohjeistusta sekä maksatusten tehokasta hoitamista pidettiin pääosin hyvinä.

Rahoitusviranomaisen ja ohjelman johdon suuntaan RRF-instrumentti aiheutti kuitenkin huomattavaa hallinnollista työtä. Tämä toi ohjelman toteutukseen haasteita, mikä näkyi mm. siinä, että resursseja ei ollut toivotulla laajuudella käytettävissä mm. yritysten neuvontaan, tukeen ja aktivointiin. Esimerkiksi arvioinnin hanketoteuttajakyselyssä saatua tukea pidetään kuitenkin pääosin hyvänä. Lisäksi raportointivaatimukset EU komissiolle sitoivat työaika, mikä myös näkyi vähemmässä tuen määrässä yrityksille. Ohjelman toteutuksessa pyrittiin siihen, että hankehallinnointi ja byrokratia ei näy hanketoteuttajille liian raskaana, missä onnistuttiinkin, mutta toisaalta edellä mainituista muista toimista jouduttiin vastaavasti karsimaan resursseja.

Kuva 1. Hanketoteuttajien näkemyksiä ohjelman palveluiden ja toiminnan hyödyllisyydestä (Arvioinnin kysely, kesä-elokuu, 2025)

Kokonaisuutena ohjelmassa käytettiin varsin tehokkaasti käytössä olleita resursseja, vaikkakin tehdyt valinnat saattoivat hieman vähentää mahdollisuutta tukea hanketoteuttajia. Hanketoteuttajien näkökulmasta tätä ei kuitenkaan pidetty merkittävänä ongelmana. Ohjelman taloudellisia resursseja ei saatu täysin kokonaisuutena käytettyä, vaan pieni osa

resurssista jäi käyttämättä. Taustalla asiassa oli mm. hankkeen keskeytyminen ohjelman loppuvaiheessa.

Erityisenä hyväksi koettuna ja vaikuttavana toimintana ohjelmassa toteutettiin valmennuksia ja koulutuksia pk-yrityksille. Niillä pyrittiin parantamaan yritysten valmiutta ja kyvykkyyttä kansainvälistymiseen (esim. pitchaus-valmennusta rahoittajia ja asiakkaita ajatellen; tarjouspyyntöihin vastaamista sekä digimarkkinointia (esim. LinkedIn)). Valmennus- ja koulutustarpeet kartoitettiin suoraan yrityksiltä ja Suomen Vesifoorumin kautta. Hyviä valmennukset ja koulutukset olivat siksi, että ne olivat riittävän hyvin räätälöityjä yritysten tarpeisiin ja niiden toteutus oli ammattitaitoista ja laadukasta. Valmennusten ja koulutusten jatkamista on pidetty toivottavana myös tulevia ohjelmatoimia ajatellen. Niihin liittyy kuitenkin myös kehittämispotentiaalia. Valmennuksia ja koulutuksia voitaisiin mm. toteuttaa vieläkin kokonaisvaltaisempina vientivalmennuksina ja koulutuksina, jotka kytkeytyisivät tiiviimmin samanaikaisiin viennin edistämistoimiin. Koulutusten sisällöt voisivat käsittää vielä laajemmin eri näkökulmia ja koulutuksien ei tulisi olla liian irrallisia käytännön käynnissä olevista viennin edistämistoimista.

Yleisesti ohjelman toteutuksessa johtaminen ja koordinaatiotyö olivat toimivia ja niiden myötä ohjelmaa kyettiin suuntamaan ja toteuttamaan onnistuneesti. Tärkeää oli, että ohjelmaa toteutettiin ja sitä johdettiin ministeriön statuksella, mikä lisäsi ohjelman painoarvoa ja merkitystä. Ohjelma kokosi keskeisen toimijajoukon yhteen ja sen avulla pystytiin saattamaan olennaisia toimijoita yhteen sekä käynnistämään uutta yhteistyötä.

Ohjelman toteutuksessa hyvänä asian koettiin myös ohjelman ohjausryhmätyöskentely. Sen kautta ohjelman toteutukseen saatiin kansalliselta tasolta ja eri alueilta sekä erilaisilta toimijoilta keskeistä tietoa ohjelman suuntaamiseksi. Lisäksi ohjausryhmässä käytiin tärkeä tiedon vaihtoa toimijoiden kesken, millä oli selvää lisäarvoa alan kehittämistä ajatellen. Yksittäisenä hyvänä nostona ohjausryhmätyöskentelystä olivat hankevierailut, jossa ohjausryhmä tutustui hankkeiden toimintaan ja aikaansaannoksiin. Vierailut toivat ohjelman johtamiseen tärkeää tietoa ja toisaalta hanketoteuttajat kokivat vierailuiden tuovan hanketoimintaan tärkeää kannustetta.

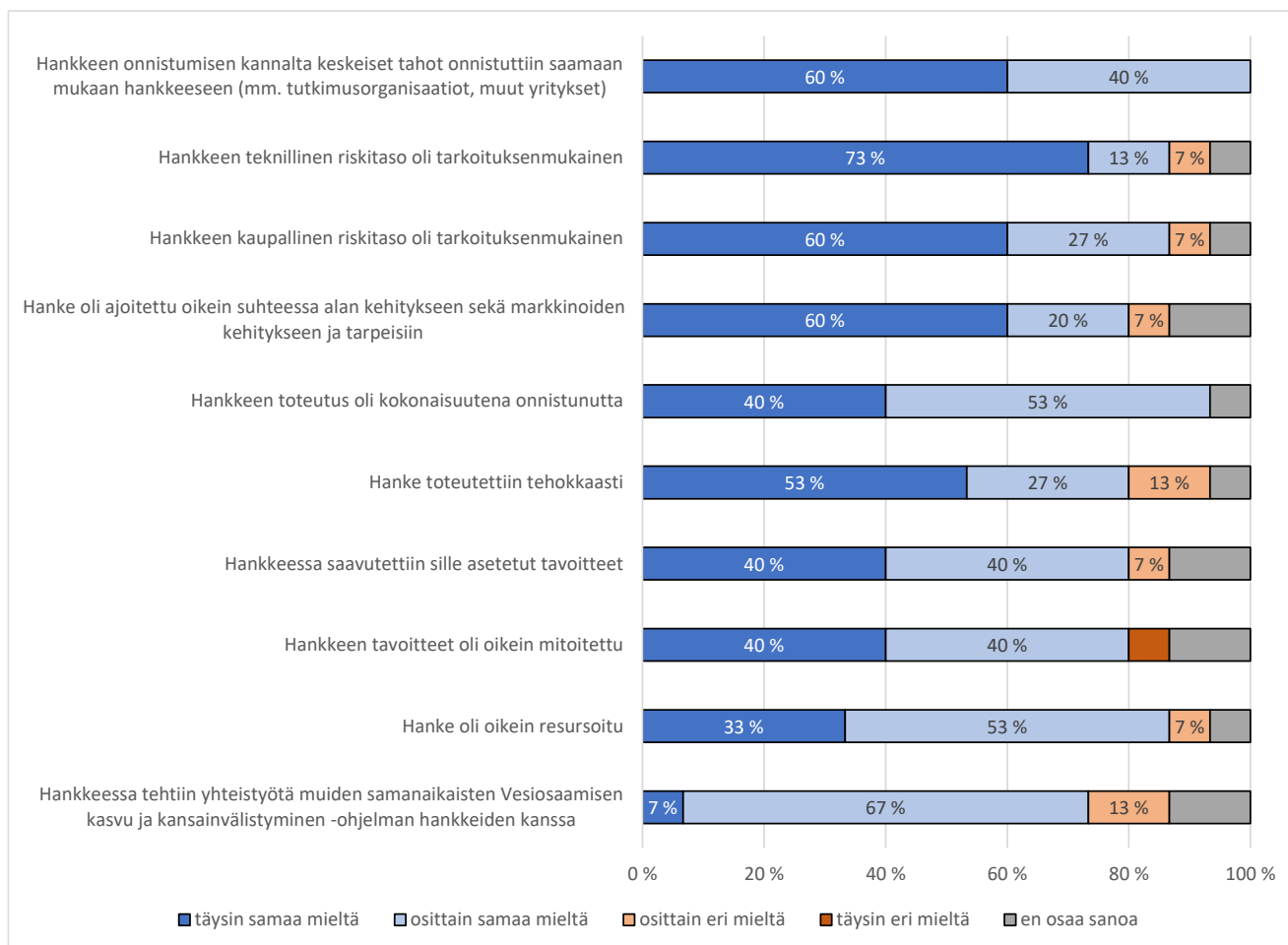
Haasteellisempina asioina ohjelman toteutuksessa tunnistettiin mm. laajemmin yritysten välisen syvemmän yhteistyön aktivointi. Ohjelmassa on hyviä esimerkkejä onnistuneesta yhteistyöstä, mutta sitä olisi voinut olla vielä laajemmin. Syvemmälle menevässä yhteistyössä ja tiedon vaihdossa on kuitenkin jo lähtökohtaisia haasteita, mikä tekee yhteistyön aktivoinnista ja käynnistymisestä hankalaa. Myös hankkeiden välillä yhteistyötä ja tiedon vaihtoa sekä synergioiden hakemista olisi voinut olla vielä enemmän. Yksittäisen hanketoteuttajan resurssit menevät suurilta osin toteuttamiseen ja hankkeen loppuunsaattamiseen, eikä muita hankkeita keretä tutkimaan. Hankkeiden välisen yhteistyön tukeminen vaatisi ohjelmassa lisäresurssia.

Muina haasteellisempina asioina ohjelman toteutuksessa nousi esille osassa hanketoiminnassa pitkälle menevä kansainvälistäminen. Hankkeissa tehtiin valmistavia ja kyvykkyyttä parantavia toimia kansainvälistymisen suhteen sekä saatiin kontakteja ja toteutettiin pilotointoja ulkomaisissa kohteissa, mutta laajempaa ja pidemmälle menevää kansainvälistä toimintaa, esim. vientiä ja jatkuvaa syvällistä yhteistyötä, saatiin aikaiseksi vain osassa hankkeita. Kansainvälistymisessä ja kansainvälisissä markkinoissa on omat haasteensa ja lisäksi osalla pienemmistä yrityksistä ei ole riittävää kyvykkyyttä kansainvälistymiseen.

Jonkin asteisena haasteena oli myös löytää ja yhdistää kotimaisen tarjonnan sovelluksia ja palveluita sopiviin vesialan kansainvälisen kysynnän tarpeisiin. Osassa esimerkiksi hankkeista asiassa onnistuttiin, mutta osassa haasteita oli enemmän. Potentiaalisilla kansainvälisillä asiakkailta saattaa olla hyvin spesifejä tarpeita, johon suomalainen ratkaisu ei tarjoa vastausta, tai suomalaiset sovellukset ja palvelut eivät tarjoa tarpeisiin sopivaa kokonaisratkaisua. Tärkeää olisi edelleen kartoittaa kansainvälisten asiakkaiden tarpeita sekä toisaalta tukea suomalaisia yrityksiä kehittämään ratkaisuja ja palveluita vielä vahvemmin kansainvälisten markkinoiden toimijoiden tarpeista lähtöisin. Yritysten sitoutuminen ohjelman toimiin oli myös vaihtelevaa ja ohjelma toimilla oli jonkin verran erilainen rooli ja merkitys eri yrityksille. Osa yrityksistä oli mukana vahvemmin lähinnä hakeakseen uusia kontakteja ja uusia tietoja, kun taas osalle ohjelmatoimet olivat strategisesti tärkeä osa liiketoiminnan kehittämistä. Tämän takia ohjelman hyödyt myös olivat erilaisia eri yrityksille.

Ohjelman hankkeiden toteutus oli myös monilta osin onnistunutta, arvioinnin hanketoteuttajien kyselyn mukaan (kuva 1). Useisiin hankkeisiin on saatu onnistuneesti keskeiset tahot mukaan ja hankkeiden toteutusjoukko on ollut tarkoituksenmukainen. Lisäksi monessa hankkeessa kehitystyön teknillistä kunnianhimoa ja riskitasoa on pidetty sopivana ja hankkeen teknillisen kehitystyön tavoite on siten ollut usein onnistuneesti määritetty. Näiden lisäksi useampi hanke kokee myös, että hankkeiden kaupallinen riskitaso ja resursointi olivat oikein mitoitettu. Usea hanke myös kokee, että hankkeiden toteutus oli kokonaisuudessaan hyvää ja toteutus on ollut tehokasta. Hankkeissa on jonkin verran eroa siinä, miten onnistuneesti hankkeissa saavutettiin asetetut tavoitteet. Osassa hankkeista tavoitteet on saavutettu hyvin tai kohtuullisen hyvin. Osassa hankkeista taas koetaan, että tavoitteita ei ole kaikilta osin saavutettu. Hankkeiden resursointi on koettu pääosin hyväksi tai kohtuullisen hyväksi.

Hanketoteuttajakyselyn mukaan ohjelman hankkeiden välillä ei ole ollut erityisen laajasti tiivistä yhteistyötä. Arvioinnin tiedon keruussa hankkeiden välisen tiedon vaihdon ja synergiahyötyjen vahvistamisen on nähty olevan yksi kehittämistarve jatkoa ajatellen.

Kuva 2. Hanketoteuttajien näkemyksiä hankkeiden toteutuksen onnistuneisuudesta (Arvioinnin kysely, kesä-elokuu 2025).

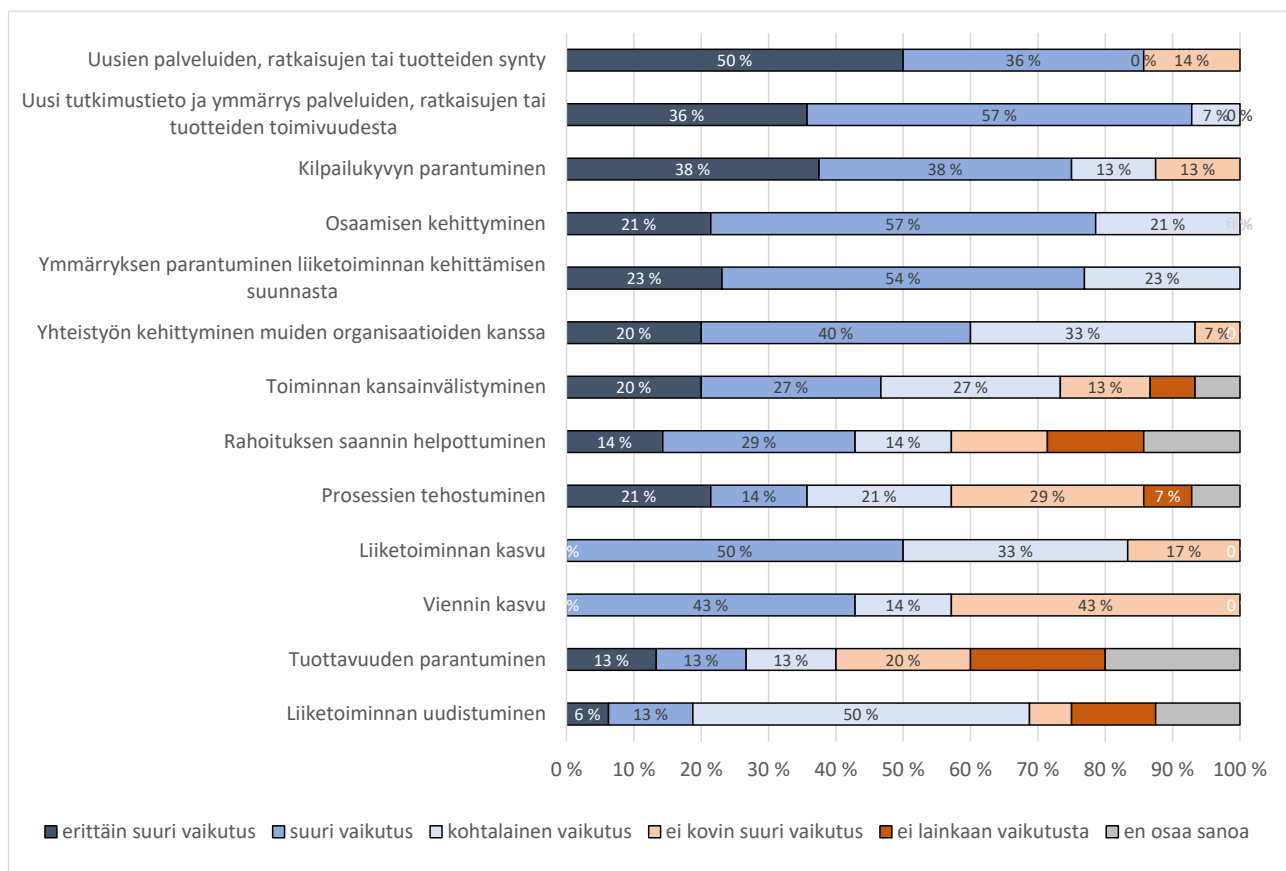
Taulukko 1. Yhteenvetoa ohjelman toteutuksen toimivista asioista ja haasteista/kehitettävistä asioista.

Toimivaa	Haasteita/Kehitettävää
- Räätälöidyt ja tarpeisiin osuvat koulutukset ja valmennukset pk-yrityksille - Hankehallinnointi ei hanketoteuttajille liian raskasta (ELY:n onnistuminen) - Ohjelman oma rahoitusresurssi käytännön hanketoimintaan - Ohjelman johtaminen ja koordinaatio - Ohjausryhmätoiminta ja ohryh hankevierailut - Toimijajoukon aktivointityö - Alan toimijoiden yhteen saattaminen ja yhteistyön lisääminen	- RRF-instrumentti aiheutti hallinnollista työtä viranomaisille - Yritysten välisen aidon yhteiskehittämistyön aktivointi laajassa mittakaavassa - Hankkeiden välinen yhteistyö ja synergiahyötyjä - Hanketoiminnan kansainvälistäminen ja kansainvälisen myynnin edistäminen - Vesialan tarjonnan ja kansainvälisen kysynnän koordinointi ja stemmaaminen yhteen

• Hankehakemusten arviointi menetelmä • Hanke-esittelyt • Ohjelman tilaisuuudet	• Yritysten sitoutuminen ohjelmatoimiin vaihtelevaa
---	---

3. Ohjelman tulosten ja vaikutusten arviointi vesialan yrityksissä

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen ohjelmassa on pyritty edistämään erityyppisten aikaansaannosten syntymistä ja niiden kautta suoria vaikutuksia vesialan ja sen toimijoiden kehitykseen. Ohjelmassa on rahoitettu hankkeita, joissa on kehitetty ja pilotoitu ratkaisuja globaaleihin vesialan haasteisiin. Ratkaisuilla on tarkoitettu esimerkiksi teknologioita, menetelmiä ja palvelukonsepteja, joilla arvioidaan olevan kysyntää kansainvälisillä markkinoilla. Lisäksi ohjelmassa on edistetty vesialan toimijoiden ja muiden alojen toimijoiden yhteistyötä, yhteistyörakenteita ja kumppanuuksia, jolla on tarkoitettu esimerkiksi konsortioiden, alueellisten keskittymien, vesihuoltolaitosten sekä kansallisen klusterin ja muiden kumppanuuksmallien toimintaa. Ohjelmassa on myös edistetty tutkimuslaitosten, yliopistojen ja vesihuoltolaitosten osaamisen saamista osaksi konsortioita. Yleisesti ohjelmassa on edistetty vesialan liiketoiminnan kansainvälistä kasvua, jonka on odotettu tapahtuvan yhteistyökumppanuuksien ja verkostojen sekä asiakaskontaktien vahvistamisella ja lisäämisessä, pilotoinneilla kansainvälisillä markkinoilla sekä kehittämällä alan pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia (valmennukset ja koulutukset, markkinatieto jne.).

Kuva 3. Hanketoteuttajien näkemyksiä hankkeen tuloksista ja suorista vaikutuksista (Arvioinnin kysely, kesä-elokuu, 2025)

Ohjelman tulokset ja suorat vaikutukset syntyvät rahoitetussa hanketoiminnassa sekä lisäksi ohjelman kansainvälisen verkostoitumisen edistämiseen liittyvissä tilaisuuksissa, koulutuksissa ja valmennuksissa sekä uuden tuotetun tiedon kautta. Vaikutukset näkyvät erityisesti ohjelmaan osallistuvissa yrityksissä sekä myös tutkimusorganisaatioissa, säätiöissä ja järjestöissä, vesilaitoksissa ja muissa ohjelman toiminnassa mukana olleissa tahoissa.

Arvioinnissa on tunnistettu hanketoteuttajakyselyn, asiantuntija- ja hanketoteuttajahaastattelujen sekä hankkeiden loppuraporttien pohjalta erilaisia ohjelmassa aikaansaatuja tuloksia ja suoria vaikutuksia. Esimerkiksi hanketoteuttajakyselyn pohjalta näyttää, että ohjelman hankkeissa on saatu vähintään jonkin asteisia tuloksia ja suoria vaikutuksia monenlaisiin asioihin liittyen (Kuva 3).

Hanketoiminnassa on kyselyn mukaan erityisesti kehitetty ja testattu uusia palveluja, ratkaisuja ja tuotteita sekä saatu pilotoinneilla tietoa niiden toimivuudesta. Ratkaisut ovat liittyneet esimerkiksi vedenkäsittelyn ja aineiden talteenottoon teknologioihin, mittausinstrumentteihin, digitaalsiintuotteisiin sekä kehitettyihin ohjelmisto-ominaisuuksiin. Monia ratkaisuja on pilotoitu ulkomailla sopivissa kohteissa (esim. teollisuuslaitoksissa) ja saatu tietoa ratkaisujen toimivuudesta, markkinamahdollisuuksista sekä kehittämistarpeista. Usealle yritykselle keskeisin tulos useassa projektissa on ollut nimenomaan tieto oman ratkaisun mahdollisuuksista kansainvälisillä markkinoilla. Tämän myötä yrityksille on muodostunut parantunut ymmärrys liiketoiminnan kehittämisen suunnista. Yrityksille keskeisiä tuloksia ovat olleet kehittyneempien ratkaisujen, palvelujen ja tuotteiden sekä niihin liittyvien liiketoimintamahdollisuuksien kartoittamisen pohjalta yleinen kilpailukyvyyn kehittyminen. Monissa hankkeissa on keskeisimmäksi tulokseksi tunnistettu myös uudet asiakassuhteet ja yhteistyökumppanuudet kansainvälisillä markkinoilla.

Noin puolet hanketoimijoista kokee, että hankkeilla olisi ollut selkeä vaikutus oman toiminnan kansainvälistymiseen. Tämä voi tarkoittaa uutta yhteistyökumppanuutta tai selkeämpää toimintatapaa panostaa kansainvälisempään toimintaan. Osassa hankkeista tärkeänä suorana vaikutuksena ovat olleet uudet tilaukset ulkomaisilta asiakkailta. Harvemmissa hankkeissa on kuitenkin saavutettu selkeää viennin kasvua suorana vaikutuksena. Hankkeissa on kuitenkin luotu pohjaa tulevaisuudessa mahdolliselle viennin kasvulle. Samoin suorina vaikutuksina yritysten liiketoimintaan on harvemmin saatu aikaiseksi liiketoiminnan kasvua, tuottavuuden parantumista tai liiketoiminnan merkittävää uudistumista. Näiden tekijöiden suhteen on huomioitava, että vaikutukset syntyvät usein välillisesti ja pidemmällä aikavälillä toteutetusta hankkeesta.

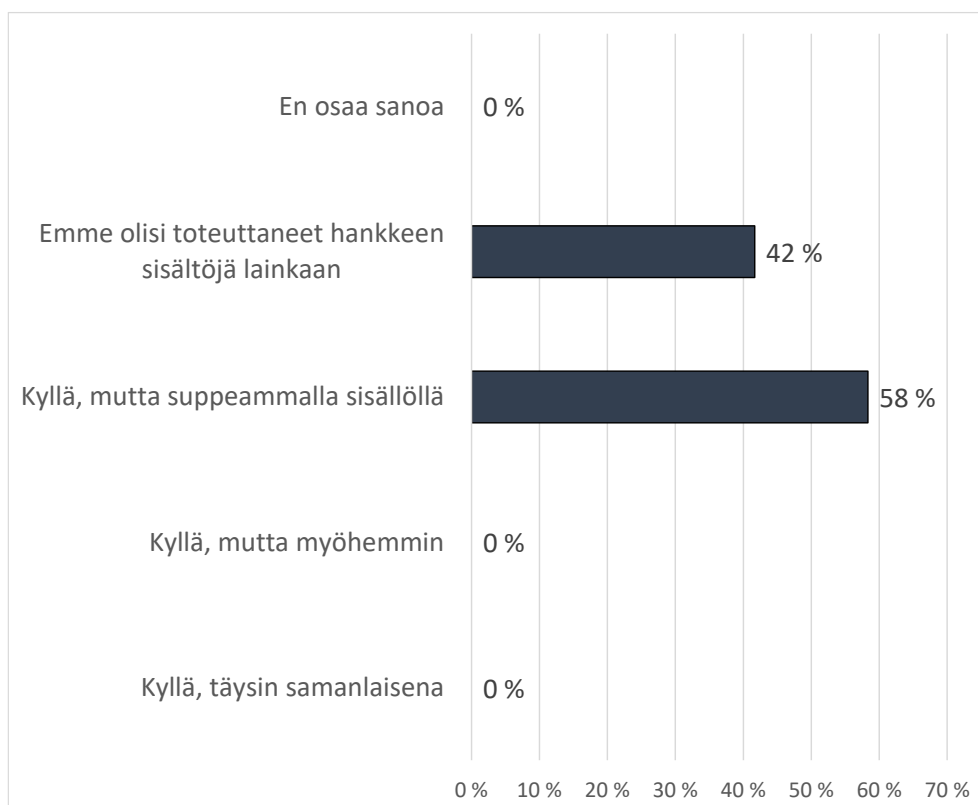
Ohjelman puitteissa merkittäviä onnistumisia olivat erityisesti hankkeet, joissa kaksi tai useampi yritys yhdisti erilaiset ratkaisunsa uudeksi kokonaisratkaisuksi ja pilotoi sen kansainväliselle asiakkaan räätälöintiä vaativaan tarpeeseen. Yritykset saivat näistä hankkeista tärkeitä oppeja ja hankkeet johtivat myös uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin.

Myös jatkossa yritysten yhteishankkeille on tarvetta ja siihen on syytä kohdistaa ohjelman mahdollistamaa tukea.

Tutkimusorganisaatioiden hankkeissa on myös tuotettu uutta tutkimustietoa vesialan hyödynnettäväksi sekä kehitetty soveltavan tutkimuksen keinoin yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa uusia ratkaisuja. Lisäksi tärkeänä tuloksena tutkimusorganisaatioille on ollut yhteistyön edelleen tiivistyminen vesialan toimijoiden kanssa (ml. yritykset).

Muiden toimijoiden (mm. säätiöt, yhdistykset jne.) hankkeissa on kehitetty toimintamalleja kansainvälistymiseen, tuotettu kansainvälisiltä markkinoilta tietoa kysynnästä ja toisaalta suomalaisten toimijoiden tarjonnasta, tuotettu tietoa kysyntää ja tarjonnan osuvuudesta sekä pyritty saattamaan kysyntää ja tarjontaa yhteen sekä kehitetty alan yhteistyötä ja lisätty toimijoiden tietouutta toisistaan. Lisäksi Suomen Vesifoorumi laati yritysten käyttöön eri rahoituslähteiden hyödyntämiseen liittyvän työkalun, jossa on kuvattu eri rahoituslähteet ja niiden soveltuvuuden erilaisiin tarpeisiin.

Ohjelman muissa toimissa erityisesti valmennukset ja koulutukset nousevat esille hyödyllisinä toimina vesialan pk-yrityksille. Valmennuksissa ja koulutuksissa on erityisesti annettu työkaluja ja parannettu yritysten ymmärrystä ja kyvykkyyttä kansainvälistymisen suhteen. Myös valmennusten ja koulutusten seuranneita hyötyjä pidetään keskeisenä ohjelman saavutuksena, joka näkyy hankekyselyssä mm. osaamisen kehittymisenä.

Kuva 4. Ohjelman ja sen rahoituksen lisäarvo ja merkitys hankkeiden toteutumiselle hanketoteuttajien näkemysten mukaan (Arvioinnin kysely, kesä-elokuu 2025)

Hanketoteuttajien kyselyn mukaan ohjelman hankerahoituksella on ollut selkeää lisäarvoa ja sillä on mahdollistettu toimintaa, jota ei olisi toteutettu ilman rahoitusta (Kuva 4). Kyselyyn vastanneista hanketoteuttajista 42 % ei olisi toteuttanut hankkeen sisältöjä lainkaan ilman ohjelmaa ja sen rahoitusta. Vastaavasti 58 % hanketoteuttajista koki, että hankkeen kehitystyö olisi toteutettu ilman ohjelmaa ja rahoitusta, mutta selkeästi suppeammalla sisällöllä. Ohjelma mahdollisti erityisesti alan pienemmillä toimijoille kehittämistyötä, jota ei muulla rahoituksella olisi todennäköisesti tehty. Useampi yritys ei olisi ollut valmiina esimerkiksi Business Finland rahoituksen saajiksi siihen liittyvien kansainvälistymisvaatimusten takia, johon monilla yrityksillä ei ollut kyvykkyyttä. Toisaalta ohjelmärahoitus mahdollisti osalle hanketoteuttajista laajempia toimenpiteitä, joihin kohdistettiin myös voimakkaammin omia resursseja.

Taulukko 2. Koontia arvioinnissa tunnistetuista hankkeiden ja muiden ohjelmatoimien tuloksista ja suorista vaikutuksista

- Uudet ratkaisut (ml. toimijoiden yhteiskehittämät ratkaisut)
- Uusi tieto ratkaisujen toimivuudesta pilotointien avulla – tieto ratkaisujen kehittämiskohteista
- Toimijajoukon parempi ymmärrys kansainvälisistä markkinamahdollisuuksista – uusi tieto kv. markkinoista - markkinaselvitykset
- Uudet asiakassuhteet
- Vientiverkostot ja alustavat kauppasopimukset
- Yritysten kansainvälistymistä edistävät toimintamallit
- Koulutukset ja valmennukset sekä niistä saadut opit ja osaamisen kehittyminen
- Uudet yhteistyön rakenteet - uusi yhteistyö toimijoiden välillä kehittämishankkeissa ja alan toimijoiden yleinen yhteistyön tiivistyminen
- Uusi data ja sen jatkohyödyntäminen
- Alan toimijoiden tuntemuksen kehittyminen toisistaan
- Rahoitustyökalu yrityksille, jossa on kuvattu eri rahoituslähteet ja mihin eri instrumentit soveltuvat

CASE: Sofi Filtration & Weefiner – yhdistelmäratkaisu kaivosteollisuuteen

Sofi Filtration on suomalainen vuonna 2011 perustettu yritys, jonka liiketoiminta perustuu patentoituun teknologiaan, jolla kiintoainetta voidaan erottaa käsiteltävästä teollisesta vesivirrasta käyttäen ristikkäisvirtauksella, ultraäänellä ja takaisinvirtauspesulla tehostettua suodatinteknologiaa. Yritys toimii pääasiallisesti kahdella markkinalla Euroopassa ja USA:ssa ja yritys on saanut ulkoista riskirahoitusta toimintansa kehittämiseen.

Sofi Filtration toteutti yritysytteistyössä Weefinerin kanssa yhdistelmäratkaisu kaivosteollisuuteen -hankkeen Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen ohjelmassa.

Weeefiner Oy on suomalainen teknologiayritys, joka tarjoaa ratkaisuja liuenneiden materiaalien talteenottoon ja teollisten prosessien tehostamiseen. Hanke tuki hyvänä esimerkkinä ohjelman tavoitetta synnyttää tiiviimpää yritysten välistä yhteistyötä uusien ratkaisujen kehittämiseksi. Hankkeessa yhdistettiin kahden yrityksen teknologiat yhdeksi kokonaisratkaisuksi teollisuuden tarpeisiin, kartoitettiin konsultin toimesta sopiva kohde Euroopasta ratkaisun pilotointiin, toteutettiin ratkaisun pilo-tointi Euroopassa sopivassa teollisuuslaitoksessa Saksassa sekä edistettiin yritysten kansainvälistymistä ja ratkaisun skaalaamista.

Hankkeen keskeisin hyöty Sofi Filtrationille oli, että he saivat tietoa yhteisratkaisun toimivuudesta, kehittämistarpeista ja skaalausmahdollisuuksista. Lisäksi yritys sai ensimmäisen referenssin, jonka pohjalta ratkaisua on voitu markkinoida ja myydä myös laajemmin. Hankkeen jälkeen ratkaisun kehittäminen on jatkunut yhteistyössä Weeefinerin kanssa. Lisäksi yhteistyötä kehittämistyön pohjalta on laajennettu myös muiden yritysten kanssa pyrkimyksenä saada lisää vastaavia uusia referenssihankkeita erilaisia teknologioita ratkaisuja yhdistämällä.

Yleisesti ohjelmalla ja sen ratkaisulla oli ratkaiseva merkitys siinä, että hanke toteutui. Ohjelma ja rahoitus kannustivat yrityksiä yhteistyöhön ja kehittämään ratkaisuja yhdessä tavalla, jota ei muu-ten olisi tehty. Oppina hankkeesta saatiin mm. se, että ratkaisujen yhdistäminen vaatii merkittävän määrän yhteistyötä. Lisäksi sopivan pilotointi kohteen löytämiseen kannattaa käyttää aikaa. Myös pienten toimijoiden yhteiset panostukset näkyvyyden lisäämiseksi koettiin vaikuttavana toimintatapana.

CASE: Lining Oy – digituotteen kaupallistaminen

Oy Lining Ab on Suomessa yli 60 vuotta toiminut yritys, joka on erikoistunut puhdas- ja jätevesilinjojen sekä laitosten teknisiin ratkaisuihin. Yritys on alansa markkinajohtaja yli 50 %:n markkinaosuudella. Oy Lining Ab kuuluu Ruotsalaiseen Indutrade konserniin ja toimintaa sillä on 31 eri maassa, neljällä eri mantereella. Lining Oy:n hankkeissa yhtiö kehitti Aquavisio-tuotettaan integroitavaksi Trimblen verkkotietojärjestelmään sekä julkaisi sen SAP Store -sovelluskaupassa. Aquavisio on vesihuollon hallintajärjestelmä, joka näyttää vesilaitokselle eri järjestelmissä olevan datan ja mahdolliset vuodot. Hankkeissa edistettiin digitaalista markkinoillepääsyä ja esiteltiin tuotetta messuilla. Kyseessä on hyvä esimerkki olemassa olevan digituotteen viennin vahvistamisesta.

Hankkeen keskeiset tavoitteet liittyivät viennin edistämiseen sekä tiedon hankkimiseen siitä, millaisia erilaisia järjestelmiä maailmalla on ja miten Aquavisiota kannattaisi kehittää. Hankkeen yhteydessä toteutettiin neljä kokonaisuutta, jotka olivat kumppani Trimblen karttakäyttöliittymän muokkaaminen Aquavision kanssa yhteensopivaksi, järjestelmien integrointi Rest-API-rajapinnan avulla, Aquavision lokalisoinnin parantaminen eri kielille sekä markkinaselvitys myyntipotentiaalista Pohjoismaissa. Näiden kokonaisuuksien

arvioitiin onnistuneen hankkeen puitteissa hyvin. Yrityksessä koetaan, että tietoisuus maailmalla toimivista järjestelmistä on kasvanut hankkeen myötä ja tärkeä havainto oli, että Aquavisio on tuotteena uniikki ja siksi sillä on paljon potentiaalia. Viennin edistämisen osalta kansainvälisiä kontakteja on saatu hankkeen aikana luotua, mutta konkreettisia kauppvoja ei ole vielä syntynyt. Tuotteen saaminen SAP –storeen on kuitenkin merkittävä saavutus ja se luo edellytyksiä myynnin edistämiseen jatkossa.

Ohjelman puitteissa myönnettyllä hankerahoituksella oli ratkaiseva merkitys hankkeessa tehdylle kehittämistyölle, eikä sitä olisi ilman kyseistä rahoitusta toteutettu. Keskeisiin oppeihin lukeutui muun muassa ymmärryksen kasvu siitä, että maailmalla toimivat järjestelmät ovat hyvin erilaisia ja vesilaitosten tietoisuus omien järjestelmiensä ominaisuuksista vaihtelee. Hankkeen aikana myös huomattiin, että energiansäästöön kiinnitetään nykyään enemmän huomiota, mikä parantaa Aquavision liiketoimintapotentiaalia sen vastatessa juuri tähän tarpeeseen. Hankkeen puitteissa myös kehitettiin yhteistyötä keskeisten kansainvälisten kumppaneiden Trimblen ja SAP:n kanssa. Yhteistyö yhtäältä luo uskottavuutta markkinoilla ja toisaalta toimijat täydentävät toistensa osaamista. Tällä yhteistyöllä voi olla merkittäviä vaikutuksia koko suomalaisen vesialan kilpailukyvyn edistämisen kannalta.

CASE: Invenire Market Intelligence Oy & Finnish Water Forum – Vesiviisaampi ruokajärjestelmä

Invenire on vuonna 2003 perustettu asiantuntijayritys, joka toimii ruokajärjestelmän parissa. Yritys toteuttaa sekä suoria asiakastoimeksiantoja että julkisrahoitteisia projekteja. Invenire edistää kestävien ruokajärjestelmien kehittymistä ja sen asiakkaita ovat maanviljelijät, elintarvikevalmistajat, elintarvikealan tutkimusorganisaatiot sekä toimialajärjestöt. Yrityksessä työskentelee kaksi henkilöä.

Vesiviisaampi ruokajärjestelmä oli Inveniren ja Finnish Water Forumin yhteishanke, jossa tavoitteena oli tunnistaa ruokajärjestelmien kriittisiä vesipisteitä ja osoittaa, miten suomalaiset vesi-teknologiat voivat vastata niihin. Samalla pyrittiin parantamaan tietoisuutta ruokaketjun vesitehokkuudesta ja liiketoimintamahdollisuuksista suomalaisille yrityksille. Hankkeen päätuotoksena tavoiteltiin toimintamallia, jossa vesialan voitaisiin konsortiomaisesti koota yrityksiä yhteen sekä matchätä näitä yhteen kansainvälisten asiakkaiden tarpeiden kanssa. Toimintaa pilotoitiin Invenirelle tutulla Ahvenanmaalla, josta yrityksellä löytyi valmiita kontakteja pilottiasiakkaisiksi.

Itse toimintamallia kehitettiin hanketoteuttajien yhteistyössä ja pilotoitiin kahteen otteeseen. Toimintamallin kehittämiseen haettiin muista maista esimerkkejä ja mallia kehitettiin esimerkkien pohjalta. Malliin määriteltiin miten kohdemaissa tehdään markkina-analyysejä ja selvitetään kysyntää vesi-ratkaisuille elintarvikeyrityksissä sekä tunnistettiin sopivia potentiaalisia case-asiakasorganisaatioita. Sopivien asiakas-casejen kuvaukseen

laadittiin valmis sapluuna. Tämän jälkeen Finnish Water Forumin jäsenorganisaatioista kartoitettiin mahdollisia ratkaisun toimittajia, jotka voisivat tarjota ratkaisujaan asiakasorganisaatioille, mahdollisuuksien mukaan konsortiomallisesti.

Ensimmäinen varsinainen toimintamallin pilotointi toteutettiin Ahvenanmaalla fokukseltaan laajempaan kokonaisuutena. Suomalaiset yritykset saivat tietoa potentiaalisten asiakasyritysten tarpeista ja tilanteesta. Ainoastaan yhdessä tapauksessa suomalaisyritys eteni tarjouksen tekemiseen asti. Toinen toimintamallin pilotointi toteutettiin tarkemmalla fokuksella. Tässä tapauksessa useampi suomalaisyritys teki tarjouksen pilotointiasiakkaalle ja pääsi testaamaan onko heidän ratkaisulla kysyntää.

Hankkeessa kehitettiin ja kokeiltiin vesialan yritysten kansainvälistymistä edistävää toimintamallia sekä tuotettiin tietoa toimintamallin toimivuudesta ja oppeja toimintamallin jatkokehittämistä ajatellen. Tärkeää on, että toimintamalli toimii mahdollisimman yritys- ja asiakaslähtöisesti. Tässä keskeistä on, että kysyntää ja tarjontaa pyritään yhdistämään räätälöidymmin yritysten olemassa olevan tarjonnan ja asiakaskysynnän mukaisesti, eikä liian yleisesti teemaan liittyviä toimijoita yhteen saattamalla. Useinkaan ulkopuolelta tuleva aloite ei herätä riittävää kiinnostusta ratkaisutoimittajayrityksissä tai asiakkaisissa, vaan yritysten ja asiakkaiden tulee itse nähdä tarve ja aloitteen on syytä tulla heidän suunnasta. Tässä suhteessa tärkeää on tuottaa markkinatietoa yrityksille ja tukea asiakkaiden ja toimittajien yhteyden löytymistä. Kehitettyä toimintamallia voisi jatkossa mahdollisesti hyödyntää mm. kriittisten vesipisteiden tunnistamiseen ruokajärjestelmässä sekä ratkaisutoimittajien ja asiakkaiden yhteensaattamiseen.

Itse Invenirelle hankkeen tärkeä hyöty oli, että ruokajärjestelmän asiantuntijayrityksenä he saivat paremman ymmärryksen vesi-teemasta osana ruokajärjestelmää. Lisäksi he saivat uusia kontakteja vesialalta, joiden kanssa yhteistyötä voidaan jatkaa. Yritys on myös mukana jo uusissa hankkeissa, joissa Vesiviisaampi ruokajärjestelmä -hankkeen oppeja ja yhteistyötä voidaan hyödyntää.

CASE: Savonia AMK – teollisuusvesien käsittely

TEVE – Innovatiiviset yhdistelmäkasittelyteknologiat teollisuusvesien käsittelyyn kansainvälisille vesialan markkinoille -hankkeen tavoitteena oli luoda kotimaahan ja vientimarkkinoille soveltuvia yhdistelmäkasittelymenetelmiä täydentämään, tehostamaan ja osittain jopa korvaamaan teollisuudessa nykyisin käytössä olevia jätevesien puhdistus- ja esikäsittelyprosesseja. Hanke toteutettiin ajanjaksolla 1.9.2022-31.12.2023 ja sen koordinoinnista vastasi Savonia AMK. Hanke oli osa laajempaa konsortiota, jossa oli päätoteuttajan lisäksi viisi osatoteuttajaa. Mukana oli useita yrityksiä kuten Weeefiner ja BioBros Oy. Yritykset testasivat ratkaisujaan Lindström Oy:n (tekstiilihuolto) ja Mecapinta Oy:n (metallipinnoitus) kohteissa. Hanke on hyvä esimerkki usean toimijan TKI-yhteistyöstä.

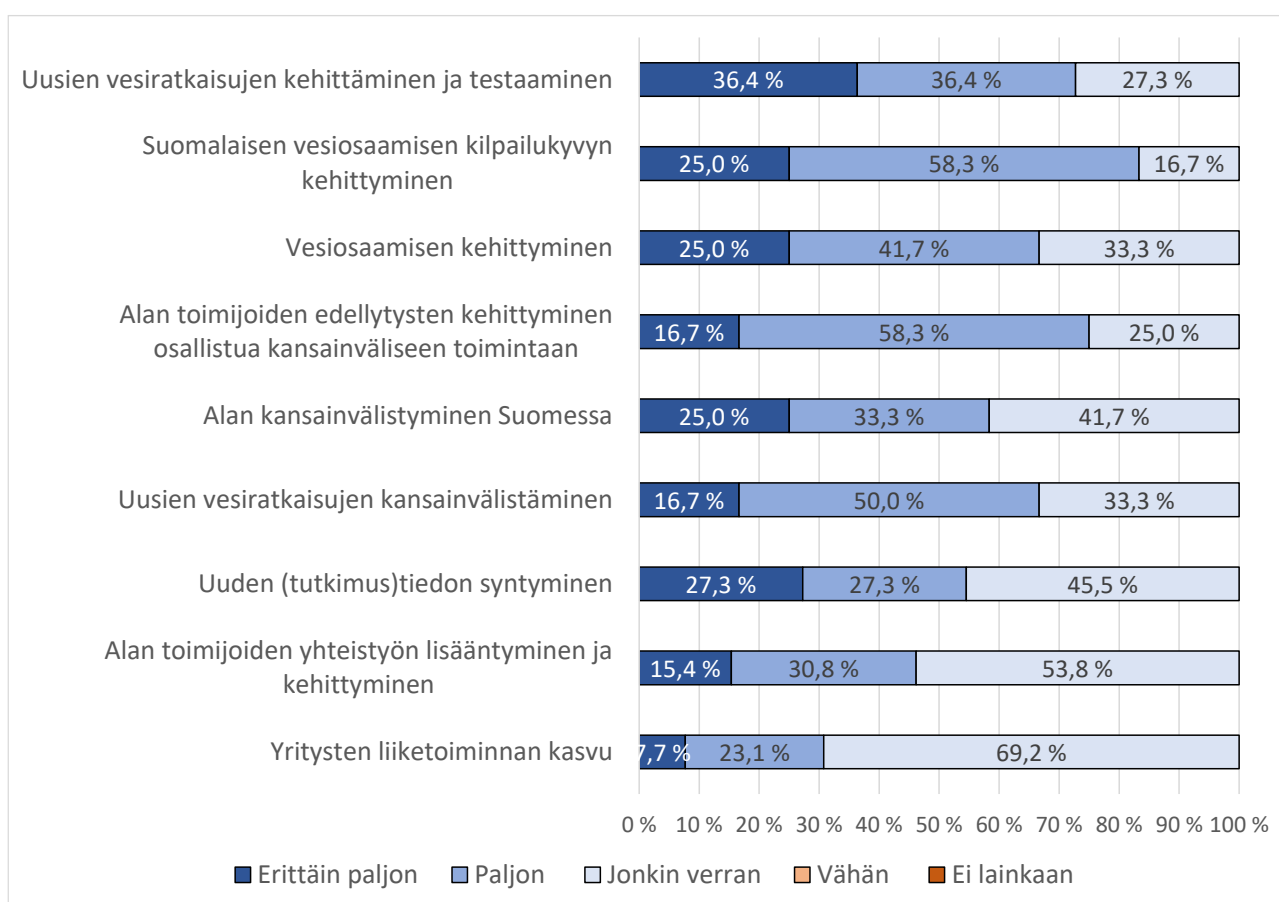
Erityisiksi kohteiksi tunnistettiin öljyisten vesien käsittelytarpeet sekä metallipitoisten vesien käsittelytarpeet eri teollisuussektoreilta. Tässä hankkeessa keskityttiin sellaisten teollisuuslaitosten vesien käsittelyn tehostamiseen, jotka johtavat jätevetensä oman esikäsittelyn jälkeen kunnallisille jätevedenpuhdistamoille. Suurteollisuus omine puhdistamoineen oli rajattu tämän hankkeen ulkopuolelle. Hankkeen toimenpiteet jakautuivat neljään työpakettiin. Savonia AMK vastasi hankkeen hallinnoinnista ja yhteistyön koordinoinnista, BioBros Oy yhdistelmäkäsittelymenetelmien kehittämisestä öljyisten vesien käsittelyyn, Weeefiner Oy innovatiivisista käsittelymenetelmistä metallien talteenottoon teollisuuden jätevesistä sekä FWF vientipotentiaalin kartoituksesta ja yhteistarjooman määrittelystä kansainväliseen liiketoimintaan.

Testattavat puhdistusmenetelmät olivat sähkökemiallinen saostusteknologia (BioBros Oy) sekä 4D Siepparitekhnologia (Weeefiner Oy). Tulokset olivat osin lupaavia ja osin tietoa saatiin ratkaisujen soveltuvuudesta testikohteisiin ja niiden kehittämistarpeista. Hankkeessa mukana olleet testiasiakkaat ovat kiinnostuneita teknologioista omien järjestelmiensä uusimisen tullessa ajankohtaiseksi. Teknologioita voi hyödyntää myös yhdessä, jolloin ne täydentävät toisiaan ja tarjoavat asiakkaille tehokkaamman kokonaisuuden. FWF:n tekemän kartoituksen mukaan teknologioilla on kansainvälistä vientipotentiaalia. Erityisiä kohdemaita voisivat tulevaisuudessa olla Ruotsi sekä Baltian maat. Molemmat yritykset ovat alkuvaiheessa, joten hankkeen aikana toteutetut pilotoinnit toimivat tärkeinä referensseinä markkinoinnissa niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

Hankkeen keskeisinä hyötyinä nähtiin osaamisen karttuminen ja tiedon lisääntyminen teknologioiden toimivuudesta ja markkinapotentiaalista. Skaalautuvuuden osalta haasteeksi koetaan tulevaisuudessa asiakasyritysten tarpeiden erilaisuus ja tarve räätälöidä palveluita kustannus-tehokkaasti. Kehittämistarvetta tunnistettiin myös prosessin systematisoinnissa eli tehokkaammassa asiakkaiden ja markkinarakojen tunnistamisessa, jotta innovaatioiden markkinointipotentiaali saadaan maksimoitua. Vaikka kansainvälisyysaspekti ei ollut tässä hankkeessa vielä kovin vahvaa, yhteistyö ja tiedonsiirto eri toimijoiden välillä oli merkittävää.

4. Ohjelman tavoitteiden saavuttamisen arviointi ja arviointi ohjelman kokonaisvaikuttavuudesta ja lisäarvosta

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelma on pyrkinyt parantamaan suomalaisen vesialan toimijoiden edellytyksiä kansainvälistyä sekä edistämään suomalaisen vesialan kansainvälistymistä. Ohjelmassa on lisäksi edistetty alan toimijoiden yhteistyötä, kehitetty toimijoiden osaamista ja valmiuksia kansainvälistymiseen, tuotettu uutta tietoa kansainvälisistä markkinoista sekä tuettu uusien kansainvälisesti kilpailukykyisten ratkaisujen, palveluiden ja tuotteiden kehittämistä, pilotointia ja kansainvälistymistä. Ohjelman tavoitteiden saavuttamista on arvioinnissa tarkasteltu hanketoteuttajakyselyn, haastatteluiden sekä loppuraporttien analysoinnin keinoin.

Kuva 5. Hanketoteuttajakyselyn näkemyksiä miten paljon hankkeet ovat tukeneet ohjelman eri tavoitteita (Arvioinnin kysely, kesä-elokuu, 2025).

Hanketoteuttajakyselyn mukaan ohjelman hankkeet ovat tukeneet laajasti ohjelman erilaisia kärkitavoitteita sekä muita tavoitteita. Hanketoteuttajat kokevat, että hankkeissa on tuettu vähintään jonkin verran kaikkia ohjelman tavoitteita. Hanketoiminnassa kuitenkin painottuvat tietyt tavoitealueet hieman vahvemmin, joita hanketoiminnalla on saatu

edistettyä vahvemmin. Erityisesti hankkeissa on kehitetty ja testattu uusia vesiratkaisuja ja lähes kolmeneljäsosaa hankkeista kokee, että tämä tavoitealuetta on edistetty paljon tai erittäin paljon. Samoin lähes kaikissa kyselyyn vastanneissa hankkeissa on parannettu paljon tai erittäin paljon suomalaista vesiosaamisen kilpailukykyä. Myös mm. alan toimijoiden edellytysten kehittyminen kansainvälistymiseen sekä vesiosaamisen kehittyminen nähdään tavoitealueista sellaisina, joihin usealla hankkeilla on vaikutettu paljon tai erittäin paljon.

Hankkeissa on myös vaikutettu vesialan toiminnan ja uusien ratkaisujen kansainvälistymiseen. Näillä tavoitealueilla hankkeiden välillä on useammin kuitenkin eroja siinä, kuinka paljon kansainvälistymistä on saatu hankekyselyn mukaan edistettyä. Myös uuden tiedon ja tutkimustiedon syntymiseen on hankkeissa vaikutettu vaihtelevammin. Tämä on myös odotettavaa, sillä osa hankkeista on tutkimuspainotteisempia ja pyrkii tiedon tuotantoon, kun merkittävä osa hankkeista taas on keskittynyt kaupallistamis- ja kansainvälistymistoimiin.

Harvemmin ja vähemmän hanketoiminnalla on vaikutettu merkittävästi alan toimijoiden yhteistyöhön. Alan toimijoiden yhteistyötä on lisätty tietyissä hankkeissa sekä ohjelman muussa toiminnassa. Yritysten liiketoiminnan kasvuun on vaikutettu harvemmissa hankkeissa vahvasti.

Ohjelman muissa toimissa on vaikutettu erityisesti alan toimijoiden välisen yhteistyön kehittymiseen sekä toimijoiden kyvykkyyteen kansainvälistää toimintaa. Ohjelmassa on kartoitettu kotimaisia toimijoita ja tarjontaa sekä koordinoitu toimijoiden yhteistyötä. Lisäksi ohjelman tilaisuudet ja mm. ohjausryhmätyöskentely ovat parantaneet alan toimijoiden yhteistyötä. Ohjelman järjestämät valmennukset ja koulutukset ovat olleet vaikuttavia yritysten kansainvälistymiskyvykkyyden parantamisessa.

Ohessa yhteenvedona arvioinnin tulkinta ohjelman vaikuttavuudesta sen eri tavoitealueilla arvioinnin eri aineistojen pohjalta:

a. *Alan toimijoiden yhteistyön lisääntyminen ja kehittyminen.* Tavoitealue on ollut ohjelman keskeisiä onnistumisia. Ohjelma on mahdollistanut, kannustanut ja lisännyt toimijoiden välistä yhteistyötä sekä tietoisuutta toisistaan. Ohjelmassa on mahdollistettu uusien yhteistyörakenteiden syntymistä ja tuettu yritysten välistä yhteistyötä ja yhteisten tarjoamisen kehittymistä.

b. *Alan toimijoiden edellytysten kehittyminen osallistua kansainväliseen toimintaan.* Ohjelman toimilla (koulutukset kv., kontaktit, tieto kv. markkinoista jne.) on ollut vaikutusta edellytysten ja kyvykkyyden kehittymiseen. Monet ohjelmaan osallistuneet alan toimijat ovat kyvykkäämpiä kansainvälistymiseen kehittyneen osaamisen ja ymmärryksen sekä kehittyneempien ja piloitujen ratkaisujen, palveluiden ja tuotteiden ansiosta.

c. *Uusien vesiratkaisujen kehittäminen ja testaaminen.* Hanketoiminnassa on kehitetty ja pilotoitu useita uusia ratkaisuja. Tärkeää myös saatu tieto ratkaisujen kehittämistarpeista sekä potentiaalista. Tavoitealuetta on selvästi edistetty ohjelman puitteissa.

d. *Uusien vesiratkaisujen kansainvälistäminen.* Ohjelman puitteissa on saavutettu useita yksittäisiä onnistumisia, joissa vesiratkaisuja on testattu ja pilotoitu kansainvälisillä markkinoilla. Ohjelmassa ei ole kuitenkaan laajasti kansainvälistetty ratkaisuja, joka näkyisi esimerkiksi selkeällä viennin kasvulla tai skaalaamalla ratkaisuja ja niiden myyntiä sekä kansainvälistä tietoisuutta niistä, vaan toistaiseksi on saatu tietoa ratkaisujen mahdollisuuksista kansainvälisillä markkinoilla ja luotu kontakteja.

e. *Alan suomalaisten toimijoiden kansainvälistyminen.* Ohjelman vaikutukset ovat toistaiseksi jääneet vahvemmin ratkaisujen kehittämiseen ja toimijoiden kyvykkyyden kehittämiseen kansainvälistymisen suhteen. On kuitenkin huomioitava, että ohjelmassa on edistetty yksittäisten toimijoiden kohdalla kansainvälistymistä selkeästikin. Tämä ei kuitenkaan koske ohjelmassa mukana olleita vesialan toimijoita.

f. *Vesiosaamisen kehittyminen.* Ohjelmalla on selvästi vaikutettu osaamisen kehittämiseen erilaisilla tavoin (valmennukset ja koulutukset). Esimerkiksi yhteistyöosaaminen, tekninen osaaminen ja ratkaisujen pilotoinnista saatu tieto ja ymmärrys sekä liiketoiminta – ja sen kansainvälistymisosaaminen ovat kehittyneet monien toimijoiden kohdalla ohjelmassa. Vesiosaamisen kehittäminen on yksi ohjelman onnistumisista.

g. *Suomalaisen vesiosaamisen kilpailukyvyyn kehittyminen.* Kilpailukyvyyn kehittyminen on hankalasti mitattava asia ja on monitulkintainen. Erityisesti yritykset ja muut hanketoteuttajat kokevat kansainvälisen kilpailukyvyyn parantuneen ohjelmassa tehdyn toiminnan myötä.

h. *Yritysten liiketoiminnan kasvu.* Ohjelmalla on luonut edellytyksiä ja mahdollisuuksia mukana olleiden yritysten liiketoiminnan kasvulle. Ohjelman toimilla ei kuitenkaan ole ollut toistaiseksi merkittäviä liiketoiminnan kasvuun liittyviä vaikutuksia. On odotettavaakin, että jos vaikutuksia syntyy näkyvät ne pidemmällä aikavälillä, kun ratkaisuja saadaan kaupallistettua ja skaalattua toimintaa.

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen -ohjelma oli valtionhallinnon erityispanostus suomalaisen vesialan kansainvälistymisen edistämiseen sekä siihen liittyvän kansainvälisen liiketoiminnan kasvupotentiaalin herättämisen. Monia ohjelmassa aikaansaatuja asioita ja vaikutuksia ei olisi syntynyt samankaltaisesti ilman ohjelmallista panostusta. Erityisesti tästä näkökulmasta ohjelma on tuonut lisäarvoa alan kehitykselle.

Ohjelma mahdollisti erityisesti alan pienemmillä toimijoille kehittämistyötä, jota ei muulla rahoituksella olisi tehty lainkaan tai ainakaan samalla laajuudella. Tämä näkyy erityisesti

rahoitetuissa hankkeissa. Käytössä ollut rahoitus mahdollisti pienille yrityksille ns. kehittämistyön ja pilotoinnin ”kuoleman laaksovaiheen” ylittämistä, ennen kuin kehitystyön tuloksista voi odottaa merkittävämpiä tuloja. Tähän yritystoiminnan kohtaan on rahoitusta vaikea saada, eikä jatkuvaa tukea ole.

Ohjelma on koonnut alan toimijoita yhteen, tuonut kannusteita yhteistyölle sekä toiminut alustana, joka mahdollistaa kansainvälistymiseen liittyviä toimia yhteisenä tarjoomana. Ilman ohjelman kaltaista alustaa, joka toimi ministeriön johdolla ja mandaatilla, ei alan toimijoita olisi todennäköisesti saatu koottua yhteen ja aktivoitua yhteistyötä vastaavalla tavalla. Suomalaisen tarjonnan kokoaminen yhteen sekä alan toimijoiden tietoisuuden parantaminen toisistaan sekä yhteisen tarjonnan viestiminen kansainvälisille markkinoille olivat tärkeitä ohjelman mahdollistamia asioita. Tärkeänä lisäarvona ohjelma paransi kotimaassa toimijoiden tietoisuutta toisistaan ja lisäsi alan toimijoiden kiinnostavuutta kansainvälisesti yhteisenä tarjoomana.

Ohjelma myös osoitti, että pienilläkin suomalaisilla yrityksillä on kysyntää maailmalla. Tässä erittäin tärkeä lisäarvo oli, ohjelma mahdollisti yhteistyötä pienten yritysten välillä, mikä lisäsi yritysten kiinnostavuutta kansainvälisesti ja mahdollisti kansainvälisen toimintaa. Yhteistyö myös lisäsi luottamusta yritysten välillä ja toi tärkeitä oppeja yhteistyön kehittämiseen. Yleisesti ohjelman puitteissa yhteiskehittäminen nähtiin toimijajoukossa mahdolliseksi ja hyödylliseksi asiaksi, ja sen kautta pystyttiin myös synnyttämään parempia kokonaisratkaisuja kysyntää ajatellen. Tämä oli erittäin merkityksellistä ja toi todellista lisäarvoa koko toimialalle.

Yleisesti ohjelma on myös suunnannut alan kehittämistyötä ja yhdensuuntaistanut kansainvälistymiseen liittyvää toimintaa. Ohjelmassa on tunnistettu ja nostettu esiin vesialan kannalta keskeisiä kehitysteemoja, joihin on syytä panostaa. Lisäksi ohjelmassa on koottu kansainvälistymiseen liittyviä voimavaroja yhdensuuntaisempaan toimintaan ja suunnattu suunnitelmallisemmin suomalaisten toimijoiden kansainvälistymiseen liittyvää tekemistä.

Tärkeänä asiana valtionhallinnon ohjelmallinen panostus vesialan kehittämiseen on kasvattanut alan kansallista merkitystä ja alan asema noussut paremmin esille ohjelmallisen panostuksen ansiosta.

5. Yhteenveto – opit ja evästyksset uuden ohjelman laadintaan

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen ohjelma on tukenut vuosien 2022-2025 aikana vesialan kehitystä Suomessa sekä edistänyt alan kansainvälistymistä. Ohjelman toteutus oli monilta osin onnistunutta. Toteutuksesta on kuitenkin nostettavissa kehittämistarpeita sekä myös hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja, joita on syytä jatkaa. Niitä on koottu tähän kappaleeseen. Erityisen tärkeinä asioina ohjelmassa on koottu alan toimijajoukko ohjelmakokonaisuuden alle yhdensuuntaisempaan ja ohjelman tavoitteiden mukaiseen toimintaan, edistetty alan toimijoiden yhteistyötä ja toimijoiden välisten synergiahyötyjen syntymistä, tuettu uusien vesialan ratkaisujen ja palveluiden kehittämistä sekä tuettu alan toimijoiden kansainvälistymisedellytysten parantumista ja toimijoiden kansainvälistymistä. Ohjelma oli tärkeä erityisesti alan pienille yrityksille kehittämistoiminnan mahdollistamisessa sekä kansainvälistymisen tukemisessa. Muille toimijoille tärkeä hyöty oli syntynyt yhteistyö sekä parantunut tietoisuus alan suomalaisista toimijoista sekä kansainvälisistä markkinamahdollisuuksista. Lisäksi ohjelmassa tunnistettiin alan kansainvälistämisen kannalta keskeisiä tulevaisuuden suuntia ja mahdollisuuksia. Ohjelma on mahdollistanut uusia kansainvälisenkin kasvun alkuja, joiden kehittyminen on syytä myös jatkossa varmistaa.

Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen ohjelman arviointityön eri työvaiheiden osana on tunnistettu ohjelman toteutuksesta, tavoitteiden asettamisesta, ohjelmatoimien vaikuttavuudesta ja hyvistä toimintakäytännöistä sekä haasteista ja pullonkauloista oppeja ja evästyksiä, uuden ohjelman laadintaa ajatellen. Oppeja ja evästyksiä kartoitettiin myös työpajoissa 12.6.2025 sekä 8.9.2025. Oppeja ja evästyksiä on hyödynnetty uuden ohjelman laadinnan osana. Seuraavassa opit ja evästyksset on esitelty kolmen pääteeman alla, joita ovat: 1) uuden ohjelman tavoitteet, teemat ja painotukset; 2) toimintakokonaisuudet sekä 3) hankkeet ja toimijat.

1) Uuden ohjelman tavoitteet, teemat ja painotukset

Vesialan kansainvälistyminen seuraavaan vaiheeseen: Nykyisessä Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen ohjelmassa luotiin pohjaa ja valmiuksia yritysten liiketoiminnan kansainvälistymiselle. Osin kansainvälistymistä saatiin myös edistettyä, mutta arvioinnin tietojen mukaan potentiaalia olisi asiassa vielä selvästikin enemmän. Uuteen ohjelmaan tarvitaan vielä selvästi enemmän konkreettisia toimenpiteitä kansainvälisillä markkinoilla, kaupallistamista ja vientiä ulkomaiden markkinoille. Lisäksi kansainvälistymisen vaatimusta on syytä toimissa vahvistaa. Uudessa ohjelmassa esimerkiksi kansainvälistymispotentiaalin selvittäminen hankkeissa ei tulisi riittää, vaan hankkeessa tulee olla mukana konkreettinen kansainvälistymissuunnitelma, jota myös toteutetaan.

Pk-yritysten kyvykkyyden kehittäminen kasvua ja kansainvälistymistä ajatellen: Myös uudessa ohjelmassa tarvitaan edelleen erilaisia keinoja, joilla voidaan edistää yritysten valmiutta ja edellytyksiä kansainvälistymiseen. Vaikka nykyisessä ohjelmassa valmiuksia on parannettu, erityisesti pienemmät yritykset tarvitsevat edelleen valmennuksia ja tukea kansainvälistymisen suunnitteluun ja toteutukseen. Yhtenä näkökulmana on syytä huomioida myös, miten vesialan yritykset saataisiin tilanteeseen, jossa ne kykenisivät vahvemmin hyödyntämään mm. Business Finlandin tuki-instrumentteja.

Uuden ohjelman pääkohdemarkkinat selkeästi esille: Uuden ohjelman tulisi tunnistaa, nostaa esille ja suunnata kansainvälistymistoimia potentiaalisimmille selkeille pääkohdemarkkina-alueille. Maantieteelliset päämarkkina-alueet olisi syytä tarkentaa ja priorisoida uuteen ohjelmaan ja kohdentaa kansainvälistymistoimia painostetusti niihin (esimerkkinä esille nousseita kohdealueita mm. Etelä-Afrikka, Marokko, Ukraina, Intia ja Latinalainen Amerikka).

Ohjelmaan tarvitaan selkeät temaattiset painopisteet, joihin panoksia kohdennetaan: Uuteen ohjelmaan on syytä tarkentaa keskeisimmät teema-alueet, joihin suomalaisilla vesiratkaisuilla, palveluilla ja tuotteilla nähdään potentiaalia. Teemojen on tärkeä perustua yritysten vahvuuksiin sekä toisaalta kansainvälisten markkinoiden kysyntään. Keskiöön voisi nostaa esimerkiksi veden monitoroinnin, digitalisaation ja kaivosteollisuuden jätevesien hallinnan kaltaisia teemoja. Tärkeää on, että uudessa ohjelmassa on selkeät teema-alueet, joissa nähdään myös yhteistyön mahdollisuuksia samojen ongelmien parissa työskentelevillä toimijoilla.

Vesialan tulevaisuuden potentiaalisten teemojen ennakoiminen ja tietoisuuden parantaminen niistä: Uudessa ohjelmassa on syytä myös tunnistaa vahvistuvia teemoja sekä tulevaisuuden teemoja vesialan kansainvälistymisen kannalta. Vahvistuvia teemoja ovat ainakin mm. turvallisuus, huoltovarmuus, energiatehokkuus, ilmastonmuutos, äärisääilmiöt ja digitalisaatio, data – näissä kaikissa tarvitaan vesialan ratkaisuja.

EU-vesiresilienssistrategian tulee olla uuden ohjelman selkärankana: Euroopan Unionissa vesi on nostettu keskeiseksi strategiseksi teemaksi, jonka teemoihin ohjataan taloudellisia ja muita panostuksia. Uuden ohjelman sisällön on syytä nojata EU-tasoihin strategiaan suuntaviivoihin ja olla linjassa niiden kanssa.

Vesidiplomatia osaksi ohjelmaa: Vesidiplomatiaa voisi korostaa vahvemmin ohjelmassa. Mahdollisuus olisi korostaa vahvemmin veden merkitystä rauhan, vakauden ja yhteiskuntien kehityksen näkökulmasta. Lisäksi Suomen profiilia voisi vahvistaa vesiosaamisen edelläkävijänä.

Selkeitä määrällisesti mitattavia tavoitteita: Ohjelmaan voisi määrittää selkeitä määrällisiä tavoitteita, jotka ohjaavat tekemistä ja joiden kautta voidaan mitata ja viestiä onko ohjelmalla ollut haluttuja vaikutuksia. Ohjelman päätavoitteena voisi olla globaaleilla markkinoilla toimivien yritysten määrän kasvattaminen – määrätietoisesti ja todennettavasti. Ohjelman tarkempana määrällisenä tavoitteena voisi olla esimerkiksi vesialan kansainvälistä kauppaa käyvän yritysjoukon määrän tuplaaminen tiettyyn ajankohtaan mennessä.

Toimintakokonaisuudet

Yritysten keskinäisen ja yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välisen yhteistyön vahvistaminen on edelleen tärkeää: Ohjelmassa on syytä mahdollistaa ja tukea sekä aktivoida yrityksiä yhteistyöhön keskenään sekä löytämään kohteita, joissa niiden on mahdollista saada synergiahyötyjä yhdessä. Tärkeää on myös edelleen vahvistaa yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyötä soveltavassa tutkimuksessa sekä edistää yhteistyössä tutkimuksen hyödyntämistä kaupallisessa toiminnassa.

Kansainvälisen kysynnän ja kotimaisen tarjonnan kohtauttaminen: Kotimaisesta tarjonnasta tarvitaan selkeämpi ja jatkuvasti päivittyvä ajantasainen kuva. Vastaava tarvitaan myös sopivalla laajuustasolla kansainvälisestä kysynnästä. Lisäksi nykyisessä ohjelmassa kehitetyn toimintamallin pohjalta näiden yhteen saattamiseen tähtäävää toimintaa on syytä edelleen kehittää. Tärkeää on tunnistaa selkeästi kansainvälisiltä markkinoilta ne sektorit ja toimialat (esim. kaivosala), joissa suomalaisosaamisella on erityistä potentiaalia. Ohjelmassa kehitettyjä alustavia toimintamalleja voitaisiin kehittää edelleen eteenpäin tähän tarpeeseen.

Tarvitaan enemmän laajempia toimintakokonaisuuksia, ei sirpaleista toimintaa: Tulevan ohjelman vaikuttavuutta voitaisiin parantaa rakentamalla laajempia vientikokonaisuuksia, joissa yhdistyvät teknologia-, koulutus- ja palveluvienti. Lisäksi toimialan integraattoreille voitaisiin ohjata rahoitusta, jotta he kykenevät kokoamaan laajempia yhteistarjoamia. Mikäli hanke- ja kansainvälistämistoiminta jäävät liian sirpaleiseksi ja yksittäisiin erillään oleviin ei-yhdensuuntaisiin toimiin, uhkana on, että kokonaisvoimavaroista ja toimista ei saada potentiaalisesti suurinta vaikuttavuutta irti.

Pohjoismainen yhteistyö tiiviimmin ohjelmatoiminnan voimavaraksi: Muissa pohjoismaissa on vahvaa osaamista vesialalla sekä teknisellä, että kaupallisella ja viennin edistämisen puolella. Uudessa ohjelmassa olisi syytä vahvistaa pohjoismaisia kumppanuuksia, koota yhteistä tarjoomaa ja yhdistää eri maiden markkinointi- ja vienninedistämisesurssit. Pohjoismaat voisivat koota yhteistä tarjoomaa maailman markkinoille. Lisäksi syytä olisi tunnistaa mahdollisuuksia eri pohjoismaiden toimijoiden

välisille kumppanuuksille. Tärkeää olisi, että kehittämistoimia ei tehdä liiaksi oman valtion sisällä, vaan nähdään myös pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuudet.

Kokonaisvaltaista ja riittävän räätälöityä valmennusta yrityksille kansainvälistymiseen – räätälöidysti vesialalle: Nykyisessä ohjelmassa hyödylliseksi koettuna toimintatapana ovat olleet valmennukset ja koulutukset vesialan pienille yrityksille. Näitä olisi syytä jatkaa uudessa ohjelmassa ja pyrkiä edelleen kehittämään valmennuksia ja koulutuksia kehitystarpeiden pohjalta. Syytä on järjestää entistä kokonaisvaltaisempia koulutuksia, joita voisi kytkeä vielä vahvemmin toimijoiden käynnissä oleviin kansainvälistymistoimiin (esim. markkinaselvitys/liidit ja niihin räätälöityjä koulutuksia huomioiden laajasti erilaisia kansainvälistymistarpeita). Valmennusten kehittämisessä voitaisiin hyödyntää toimivaksi todettuja valmennusmalleja (esim. Business Finland), mutta räätälöidä ne vesialan erityistarpeisiin.

Koulutusvientielementti osaksi teknologiatoimituksia: Kansainvälistymistoimia on syytä kokonaisvaltaisempina kokonaisuuksia. Osaamisen kehittämisen ja koulutuksen vientiä voitaisiin teknologiatoimitusten yhteyteen. Mukaan voitaisiin lisätä myös vesilaitosten henkilöstön koulutus ja osaamiskapasiteetin kehittäminen.

Yhteisiä ”ideointialustoja” ratkaisujen kaupallistamisen edistämiseen: Uuteen ohjelmaan tarvitaan keinoja, joilla saadaan lisättyä tietoisuutta erilaisista ratkaisuista sekä kumppaneiden ja potentiaalisten asiakkaiden kanssa yhteistä ideointia ratkaisujen kaupallistamisesta. Erityisen tärkeää olisi saattaa tutkimusorganisaatiota, vesialan yrityksiä sekä ratkaisujen ja palveluiden potentiaalisten asiakastoimialojen edustajia yhteen suunnittelemaan potentiaalisten ratkaisujen hyödyntämistä ja kaupallistamista.

Hankkeet ja toimijat

Kaupallistaminen vahvemmin osaksi tutkimushankkeita: Tulevan ohjelman aikana on syytä vaikuttaa siihen, että tutkimuksellisissa hankkeissa tutkimustuloksilla on vahvempi suunniteltu kytkentä ja polutus kaupallistamiseen. Konkreettisen toimenä voitaisiin vaikuttaa siihen, että tutkimushankkeissa pelkän tutkimussuunnitelman lisäksi jatkossa tarvitaan myös selkeä kaupallistamis- ja rahoitussuunnitelma. Vesitutkimuksen kaupallistamisvaatimusta voitaisiin liittää selkeämmin osaksi tutkimusrahoituksen ehtoja.

Hanketoiminnassa markkinapotentiaali tulisi selvittää ennen TKI-toimintaa: Hanketoiminnassa tulisi hankesisältöjen järjestyksessä ensimmäisenä asiana tehdä markkinatarpeen tunnistamista, jonka jälkeen TKI-toiminta voidaan suunnata havaittuun markkinatarpeeseen. Perinteisesti TKI-toiminta on rakentanut vahvasti ideale, jonka ympärille TKI-toiminta toteutetaan, ja vasta sen jälkeen tutkitaan tarkemmin, minkälaista

markkinapotentiaalia ratkaisulle on. Tärkeää olisi suunnata TKI-toimintaa sellaisiin asioihin, joilla on etukäteen tunnistettu markkinoilla kysyntää.

Yhteistyörakenteet veturien ja pk-yritysten välille: Yritysten kansainvälistymisen edistämisessä hyvänä toimintatapana usealla toimialalla on tunnistettu ns. veturi-yritysten ja pienempien yritysten yhteistyö- ja kumppanuusmalli. Näissä hyödynnetään suuremman veturi-yrityksen kyvykkyyttä kansainväliseen toimintaan ja saatetaan pieniä yrityksiä esimerkiksi suuremman yrityksen alihankkijoina tai kumppaneina mukaan kansainväliseen toimintaan. Tärkeää on, että eri osapuolet saavat hyötyjä toiminnasta. Uudessa ohjelmassa voitaisiin tukea aktiivisesti Veturi-yritysten ja pk-yritysten kumppanuuksia, sekä hyödyntää mm. PiF-hankkeiden kaltaisia toteutus- ja rahoitusmalleja.

Pk-yritysten TKI-toiminnan fokuksen löytäminen nopeammin: Pk-yritysten TKI-toiminnassa tunnistetaan haasteena, että TKI-toiminnan fokuksen löytymisessä kestää aikaa. Pienemmillä yrityksillä on tarvetta tuelle TKI-toiminnan päämäärän tarkentamisessa. Alkuvaiheen pk-yrityksiä voitaisiin auttaa tunnistamaan hanketoiminnassa aikaisessa vaiheessa, mihin markkinarakoon niiden TKI-toiminnan ratkaisut tähtäävät.

Vesiklusterien toiminnasta tulisi saada vielä lisää tehoa irti: Suomalaiset eri alueilla toimivat vesiklusterit ovat hyviä mahdollistajia toimijoiden yhteistyölle ja synergioiden synnyttämiselle sekä alueellisen tarjooman koostamiseen ja markkinointiin. Koska Suomi on pieni maa, voitaisiin eri klustereiden yhteistyötä lisätä ja toimia erityisesti kansainvälisille markkinoille yhtenäisenä kansallisena klusterina.

Liitteet

Liite 1. Hankekyselyn vastaajaorganisaatioiden taustatietoja

